
А. С. Чиркін, асистент кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Компетенція органів місцевого самоврядування Польщі, Чехії та Угорщини

Стаття присвячена важливим та актуальним питанням функціонування місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині. Зокрема, в роботі проаналізовано компетенцію органів місцевого самоврядування Польщі, Чехії та Угорщини, визначено нормативно-правову базу, яка регламентує повноваження місцевої влади, їх функції тощо. Особливу увагу приділено дослідженню класифікації компетенції органів місцевого самоврядування зазначених держав. Крім того, визначені положення щодо відповідності нормативно-правового закріплення повноважень органів місцевого самоврядування досліджуваних країн стандартам Європейської хартії місцевого самоврядування.

Ключові слова: *Польща, Чехія, Угорщина, компетенція органів місцевого самоврядування, власні та делеговані повноваження.*

Дослідження інституту компетенції місцевого самоврядування має надзвичайно важливе значення при аналізі будь-якої системи місцевого самоврядування. В нашій статті ми зосередимо увагу на компетенції органів місцевого самоврядування

в Польщі, Чехії та Угорщині, оскільки досвід цих країн, зокрема, в аспекті розподілу повноважень, обсягу компетенції органів місцевого самоврядування становить чималий інтерес для України. Саме компетенція є тим індикатором впровадження принципу децентралізації в країні, який показує, скільки влади мають громади на місцях, наскільки держава може усунути від вирішення місцевих питань, іншими словами, дослідження компетенції дає відповідь на питання: скільки автономії має місцеве самоврядування в тій чи іншій країні?

Компетенція походить від латинського слова *competentia* – «взаємно прагну, відповідаю, підходжу» [1]. Вважаємо, один із варіантів походження зазначеного терміна, а саме – «відповідаю», достатньо влучно відображає сутність досліджуваного поняття, оскільки орган місцевого самоврядування при виконанні своїх повноважень несе неабияку відповідальність, насамперед, перед територіальною громадою.

Інститут компетенції досліджували чимало вчених-конституціоналістів-муніципалістів, зокрема, І. П. Бутко, В. Д. Волков, Б. М. Лазарев, П. М. Любченко, В. Ф. Погорелко, С. Г. Серьогіна, Ю. М. Тодика. Найбільш детально зазначений інститут у своїх роботах досліджували вітчизняні вчені С. Г. Серьогіна [2] і П. М. Любченко [3]. Однак вивченню інституту компетенції органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, зокрема країнах Центрально-Східної Європи, приділялося небагато уваги. Перейдемо докладніше до вказаної тематики.

Метою статті є системний аналіз компетенції органів місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині і виокремлення видів компетенції, якими відповідно до законодавства наділені місцеві органи влади. Окрема увага автора зосереджена на дослідженні відповідності компетенції місцевого самоврядування в зазначених державах Європейській хартії місцевого самоврядування. Новизна цієї роботи, перш за все, полягає у визначенні класифікації компетенції місцевих органів самоврядування Польщі, Чехії та Угорщини.

Відповідно до п. 2 ст. 4 Європейської хартії місцевого самоврядування (далі – Хартія) [4] «органи місцевого самоврядуван-

ня в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене зі сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу». Дане положення Хартії є відображенням принципу законності – з огляду на уповноваження місцевого самоврядування здійснювати дії, які прямо не заборонені законом і не закріплені за іншими органами, тобто встановлення загальної компетенції органу самоврядування щодо вирішення питання місцевого значення в межах вимог та приписів закону. Окрім того, в наведеному положенні Хартії в найбільш повному вигляді було втілено принцип «негативного» регулювання компетенції органів місцевого самоврядування, або «загальнодозвільний» принцип [4]. За ним органи місцевого самоврядування європейських держав наділяються повною свободою дій для здійснення власних ініціатив із будь-якого питання, яке не виключене з їх компетенції і не віднесене до компетенції іншого органу влади. Продовжуючи тезу, важливо зазначити, що принцип законності місцевого самоврядування по-різному реалізується у законодавчій практиці зарубіжних держав, що зумовлюється способом визначення компетенції місцевого самоврядування.

Як відомо, в зарубіжних країнах західної правової традиції існують два основні способи регулювання повноважень органів місцевого самоврядування: 1) спосіб негативного регулювання; 2) спосіб позитивного регулювання повноважень [5, с. 134].

Саме застосування принципу «негативного регулювання компетенції місцевого самоврядування» має місце в Польщі, Чехії та Угорщині. Так, відповідно до ст. 163 Конституції Польщі [6] територіальне самоврядування виконує публічні завдання, не передбачені Конституцією чи законами для інших органів публічної влади. Згідно з ч. 2 ст. 104 Конституції Чехії [7] представницькі органи громад «приймають рішення з питань самоврядування, якщо вони не віднесені законом до відання вищої територіальної самоврядної одиниці». У відповідності з нормами ч. 2 ст. 32 Основного Закону Угорщини [8] органи місцевого самоврядування в межах власної компетенції з метою врегулювання місцевих суспільних відносин, не визначених

законом, а також на основі наданих законом повноважень видають постанови місцевого самоврядування.

На сьогодні в юридичній літературі існує чимало класифікацій компетенції місцевого самоврядування, зокрема, за суб'єктами [3]; за характером, обсягом і змістом повноважень [9]; за формами реалізації компетенції [2].

Аналіз законодавства Польщі, Чехії та Угорщини у сфері місцевого самоврядування показує, що за суб'єктами можна виділити:

– компетенцію територіальної громади, насамперед стосовно обрання представників до органів місцевого самоврядування та проведення місцевого референдуму, зборів, консультацій, утворення асоціацій тощо (Конституція Польщі, статті 169–170 [6], Хартія основних прав і свобод (як невід'ємна частина Конституції Чехії), ст. 21 [7], Основний Закон Угорщини, статті 31, 35 [8]);

– компетенцію представницьких органів місцевого самоврядування. У Польщі представницькими органами місцевого самоврядування на рівні гміни та повіту є ради, на рівні воєводства – це сеймики, в Чехії – це представництво обця (місцевий рівень) і представництво краю (регіональний рівень), стосовно Угорщини – відповідними органами є рада муніципалітету (місцевий рівень) і окружні збори – (окружний (регіональний) рівень). До компетенції представницьких органів місцевого самоврядування досліджуваних держав належить, насамперед, визначення організаційно-структурної системи місцевих органів самоврядування, прийняття місцевих бюджетів, визначення розмірів місцевих податків і зборів, прийняття локальних нормативних актів;

– компетенцію виконавчих органів місцевого самоврядування. Так, у Польщі виконавчими органами на рівні гміни є правління на чолі з війтом або бурмістром (президентом міста), на рівні повітів – правління повітів на чолі зі старостою, на рівні воєводств – правління воєводств на чолі з маршалком. В Чехії виконавчими органами самоврядування на місцевому і крайовому рівні є ради. Виконавчу самоврядну владу в Угорщині на місцевому рівні представляють мер, нотаріус (адміністратор,

клерк) і мерія. До компетенції виконавчих органів місцевого самоврядування Польщі, Чехії та Угорщини насамперед належить підготовка проектів рішень представницьких органів самоврядування, виконання рішень представницьких органів самоврядування, виконання бюджету, виконання делегованих повноважень;

— компетенцію асоціацій органів місцевого самоврядування. Компетенція муніципальних альянсів, міжмуніципальних об'єднань визначається локальними актами, які приймаються представницькими органами місцевого самоврядування досліджуваних держав.

За характером, обсягом і змістом повноважень можна виокремити органи місцевого самоврядування загальної і спеціальної компетенції. Відповідно, до перших будуть належати представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування (їх назви були зазначені у попередніх абзацах) досліджуваних країн. Обсяг компетенції вказаних органів доволі великий, насамперед, це прийняття локальних актів, прийняття місцевого бюджету, визначення організаційної будови, встановлення місцевих податків і зборів, вирішення питань щодо муніципальної власності тощо.

До органів зі спеціальною компетенцією належатимуть структурно-організаційні одиниці (підрозділи) органів місцевого самоврядування, зокрема, ревізійні комісії у Польщі (ст. 18а Закону «Про гмінне самоврядування») [10], комітети в Угорщині (ст. 33 Основного Закону) [8], відділи, комітети в Чехії (ст. 20 Закону «Про общі») [11]. До їх компетенції насамперед належить виконання делегованих повноважень, виконання рішень представницьких, виконавчих органів та посадових осіб місцевого самоврядування тощо.

Дослідження різновидів компетенції органів місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині буде неповним без вивчення зовнішньої сторони зазначеної правової категорії, а саме діяльності органів місцевого самоврядування, яка визначає форми реалізації їх компетенції. У цьому аспекті звернемо увагу на думку С. Г. Серьогіної, яка пропонує такі різновиди правових форм діяльності органів публічної влади: установча, право-

творча, правозастосовча, інтерпретаційна та контрольна-наглядова [2].

До установчої форми реалізації компетенції органів місцевого самоврядування насамперед слід віднести формування організаційної структури місцевих органів самоврядування. Так, у Польщі відповідне положення закріплено у ч. 4 ст. 169 Конституції [6], відповідно до якого внутрішній устрій одиниць територіального самоврядування визначається, в межах законів, їх представницькими органами. Безпосередньо на гмінному рівні, відповідно до ст. 19 Закону «Про гмінне самоврядування», рада гміни обирає зі свого складу голову ради та 1–3 заступників. У відповідності до ст. 28 зазначеного Закону, рада гміни обирає правління (виконавчий орган) в кількості 3–7 чоловік, а також голову правління – війта або бурмістра абсолютною більшістю голосів законного складу ради гміни [10]. Аналогічні повноваження має рада повіту (статті 14, 26 Закону «Про повітове самоврядування») [12] та сеймик воєводства (статті 20, 32 Закону «Про воєводське самоврядування») [13]. Крім того, вказані гмінні та повітові ради та сеймик воєводства можуть створювати зі складу депутатів постійні або тимчасові комісії (статті 18а, 20 Закону «Про гмінне самоврядування», статті 16–17 Закону «Про повітове самоврядування», ст. 28 Закону «Про воєводське самоврядування»).

Доволі схожі положення закріплені й в законодавстві у сфері місцевого самоврядування Чехії. Так, відповідно до ст. 84 Закону «Про обці» представництво обця обирає зі свого складу старосту ради (виконавчого органу самоврядування), заступника старости та інших членів ради [11]. Крім того, у відповідності до норм статей 117–122 Закону «Про обці» представництво та рада обця можуть створювати комітети, комісії, зокрема аудиторські, а також консультативно-дорадчі органи. Стосовно крайового рівня самоврядування, то тут також представництво краю обирає зі свого складу голову ради (виконавчого органу самоврядування), його заступників та інших членів ради, зазначені повноваження представництва краю закріплені у статтях 57–61 Закону «Про краї» [14]. Також варто зазначити, що відповідно до статей 76–80 Закону «Про краї» представництво та

рада краю можуть створювати комітети, зокрема, фінансові, аудиторські, з питань освіти та професійної підготовки та комісії.

Стосовно Угорщини, то в цій країні установчі повноваження органів місцевого самоврядування реалізуються дещо по-іншому, ніж у Польщі та Чехії. У ст. 32 Основного Закону Угорщини передбачено, що органи місцевого самоврядування для вирішення місцевих справ визначають свою структуру та порядок діяльності. Відповідно до статей 74 та 84 Закону Угорщини «Про місцеве самоврядування» [15] муніципальна рада обирає зі свого складу заступника мера (мер (голова ради) обирається населенням) та мерію (виконавчий орган місцевого самоврядування). У свою чергу мер у відповідності до норм ст. 82 Закону Угорщини «Про місцеве самоврядування» призначає нотаріуса (клерка), який очолює мерію [15]. Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 33 Основного Закону Угорщини місцева рада може створювати комітети та комісії [8].

Правотворча форма реалізації компетенції органів місцевого самоврядування в досліджуваних країнах Центрально-Східної Європи виявляється в прийнятті органами самоврядування актів з питань місцевого значення, в межах, визначених законом. Так, у відповідності до норм ст. 18 Закону «Про гмінне самоврядування» [10] рада гміни приймає статут гміни та бюджет гміни, приймає рішення з питань податків і зборів, економічних програм, місцевих планів благоустрою територій тощо. Відповідні норми щодо прийняття представницькими органами самоврядування локальних правових актів, у тому числі статуту та бюджету повіту, передбачені в ст. 12 Закону «Про повітове самоврядування» [12] і ст. 18 Закону «Про воєводське самоврядування» [13].

У чеському законодавстві також закріплені нормотворчі повноваження органів місцевого самоврядування, зокрема, відповідно до ст. 104 Конституції Чехії представництво обця приймає рішення з питань місцевого самоврядування, якщо законом на це не уповноважене представництво територіальної самоврядної одиниці більш високого рівня. Представництва в межах своєї компетенції можуть приймати загальнообов'яз-

кові постанови. Більш конкретні повноваження закріплені у статтях 84–85 Закону «Про обці», відповідно до яких представництво обця приймає локальні нормативні акти щодо внутрішньої структури, щодо бюджету та підсумкового балансу обця, щодо продажу або купівлі майна, щодо розвитку відповідних територій обця [11]. Стосовно вищих самоврядних одиниць – країв, то їх представництво також наділене відповідними повноваженнями. Відповідно до статей 34–36 Закону «Про краї» представництво краю приймає рішення щодо подання законопроектів до Палати депутатів Чеської Республіки, приймає програми регіонального розвитку, приймає постанови щодо прийняття та затвердження бюджету краю тощо [14].

Угорське законодавство також наділяє органи місцевого самоврядування відповідними нормотворчими повноваженнями. Так, відповідно до ст. 32 Основного Закону Угорщини органи місцевого самоврядування в межах власної компетенції з метою врегулювання місцевих суспільних відносин, не визначених законом, а також на основі наданих законом повноважень видають постанови місцевого самоврядування [8]. Крім того, вказаною статтею передбачено, що органи місцевого самоврядування приймають рішення щодо муніципальної власності та місцевого бюджету, щодо встановлення місцевих податків та зборів, щодо створення символіки муніципалітетів.

Правозастосовча форма реалізації компетенції органами місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині дуже тісно пов'язана з попередньою – нормотворчою формою, оскільки після прийняття відповідного акта слідує дії щодо його реалізації. При цьому суб'єктами реалізації можуть бути як зазначені представницькі органи місцевого самоврядування, так і виконавчі органи самоврядування, на які безпосередньо покладені повноваження щодо виконання рішень представницьких органів самоврядування. Відповідні норми визначені у законодавстві: ст. 30 Закону Польщі «Про гмінне самоврядування» [10], ст. 32 Закону Польщі «Про повітове самоврядування» [12], ст. 41 Закону Польщі «Про воєводське самоврядування» [13], ст. 102 Закону Чехії «Про обці» [11], ст. 59 Закону Чехії «Про краї» [14], ст. 81 Закону Угорщини «Про місцеве самоврядування» [15].

Інтерпретаційна форма роботи органів місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині нормами законодавства не закріплена.

Наступною формою реалізації компетенції органами місцевого самоврядування держав Вишеградської групи є контрольно-наглядова. Зазначена форма виявляється, насамперед, у повноваженнях представницьких органів місцевого самоврядування Польщі, Чехії та Угорщини контролювати діяльність виконавчих органів самоврядування, зокрема щодо виконання локальних нормативних актів та місцевого бюджету. Відповідні контрольні повноваження закріплені, зокрема, у статтях 15, 18а Закону Польщі «Про гмінне самоврядування» [10], статтях 9, 16 Закону Польщі «Про повітове самоврядування» [12], статтях 16, 30 Закону Польщі «Про воєводське самоврядування» [13], ст. 99 Закону Чехії «Про обці» [11], ст. 57 Закону Чехії «Про краї» [14], статтях 67, 81 Закону Угорщини «Про місцеве самоврядування» [15]. Однак варто зазначити певну особливість Угорщини. Так, рада муніципалітету не має контрольних повноважень щодо мера як голови ради та керівника мерії, оскільки його обирають місцеві жителі. При цьому й нотаріуса (клерка) як керуючого адміністратора мерії призначає мер. Хоча у передбачених законом випадках, зокрема, коли мер не виконав вимоги щодо декларування своїх доходів, рада у судовому порядку може домогтися тимчасового відсторонення мера від займаної посади [15].

Окремим аспектом аналізу класифікації компетенції місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині є її поділ на власну та делеговану. Підтримуючи думку П. М. Любченка [3], зазначимо, що власна компетенція місцевого самоврядування — це значна частина питань місцевого значення, яка законом прямо віднесена до відання територіальних громад і їх органів і не відноситься до відання жодного із органів державної влади.

Делегована компетенція місцевого самоврядування — це сукупність предметів відання і повноважень органів державної влади, що тимчасово передаються суб'єктам місцевого самоврядування [3].

Як ми вже зазначали, законодавство досліджуваних держав, зокрема на конституційному рівні, імплементуючи норми-прин-

ципи Європейської хартії місцевого самоврядування, уповноважує органи місцевого самоврядування вирішувати будь-які питання місцевого значення, які не віднесені до компетенції інших органів публічної влади (ст. 163 Конституції Польщі, ст. 104 Конституції Чехії та ст. 32 Основного Закону Угорщини). При цьому, крім власної компетенції, законодавство Польщі, Чехії та Угорщини передбачає й передачу, тобто делегування компетенції від органів державної влади до місцевого самоврядування. Відповідні положення закріплені у ст. 166 Конституції Польщі – публічні завдання, що служать задоволенню потреб самоврядної спільноти, виконуються одиницею територіального самоврядування як завдання власні. Якщо це впливає з обґрунтованих потреб держави, закон може доручити одиницям територіального самоврядування виконання й інших публічних завдань. Закон визначає порядок передачі і спосіб виконання доручених завдань. Варто наголосити, що в законодавстві досліджуваних держав поняття завдання, функції, компетенції вживаються як синонімічні. Відповідно до ст. 105 Конституції Чехії [7] здійснення функцій державної адміністрації може бути доручено органам самоврядування лише у випадках, встановлених законом. Основний Закон Угорщини питання делегованої компетенції закріплює у ст. 34 [8], відповідно до якої місцеве самоврядування з метою досягнення громадських цілей взаємодіє з державними органами. Мер або голова окружних зборів, крім своїх завдань місцевого самоврядування, на основі закону або указу уряду, в особливих випадках, передбачених законом, може здійснювати також завдання і повноваження державного управління.

У контексті аналізу делегованої компетенції варто зазначити про певну особливість функціонування місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині. Мова йде про представництво на місцевому рівні органів державної влади, саме цей факт і накладає певний відбиток зокрема на регламентацію делегованої компетенції. Поєднання державної та місцевої влади не усюди є ідентичним з причин того, що урядові «агенти» діють на різних рівнях адміністративно-територіального поділу. Так, у Польщі вони функціонують лише на вищій ланці місце-

вого територіального поділу – воєводстві. У Чехії на місцевому рівні взагалі представництв державної влади (місцевих державних адміністрацій в українському розумінні) не передбачено, тому більшість повноважень і предметів відання передані від держави до органів місцевого самоврядування. Це, власне, і доведено відповідним закріпленням у Законі «Про обці», про що ми зазначили вище. А ось стосовно Угорщини ситуація цікавіша.

З 1 січня 2013 р. лєвова частка делегованих повноважень, виконання яких забезпечували нотаріус і мерія, були передані до 198 новостворених державних районних управлінь, які підпорядковані окружним підрозділам центральної влади. Як зазначають представники Конгресу місцевих та регіональних влад, «Розподіл компетенції між центральним рівнем і місцевим самоврядуванням був радикально перероблений, виключно в інтересах центральної влади. Процедура консультації між представниками держави і місцевого самоврядування просто формальна. Численні асоціації, що представляють місцеву і регіональну владу в Угорщині, також не проводять ефективних консультацій». Найбільше повноважень було перерозподілено у сфері освіти та охорони здоров'я, управління і забезпечення діяльності яких перейшло до державної влади. Таким чином, очевидним є факт зміщення балансу компетенції – зміцнення ролі держави в управлінні місцевими справами і, відповідно, втрата повноважень органами місцевого самоврядування.

Таким чином, аналізуючи компетенцію місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині, перш за все, варто зазначити, що до компетенції органів місцевого самоврядування в Польщі, Чехії та Угорщині належить вирішення усіх питань місцевого значення, які не віднесені до компетенції інших органів. Тобто повноваження і предмети відання розподілені таким чином, що органи місцевої влади уповноважені вирішувати переважно більшість питань місцевого значення, тим самим задовольняючи нагальні потреби місцевого населення. При цьому відповідний розподіл в цілому відповідає принципу субсидіарності.

Компетенція органів місцевого самоврядування в досліджуваних країнах має певну класифікацію, зокрема, за суб'єк-

тами, обсягом повноважень, предметами відання та формами реалізації. Питання щодо формування організаційної структури органів місцевого самоврядування, прийняття місцевих бюджетів, прийняття локальних актів, встановлення місцевих податків та зборів є власною компетенцією місцевого самоврядування, яку ніхто не може обмежити. Стосовно делегованої компетенції, то, як правило, вона визначається відповідно до закону і домовленості сторін. При цьому особливістю Чеської Республіки в аспекті делегованих повноважень є відсутність на місцевому рівні представників державної влади. Таким чином, закон наділяє місцеве самоврядування дуже широкими повноваженнями.

Окремо ми відзначили компетенцію місцевого самоврядування в Угорщині, оскільки внаслідок перерозподілу повноважень у бік держави місцеві органи самоврядування втратили вплив на певні сфери місцевого життя. Очевидно, що органи місцевого самоврядування в Угорщині є продовженням органів державної влади на місцях. На зазначених проблемах наголошують і представники європейських установ і організацій, підкреслюючи, що сучасна система місцевого самоврядування Угорщини не відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування.

Стосовно Польщі та Чехії вбачається, що їх органи місцевого самоврядування наділені доволі широкою компетенцією щодо вирішення місцевих питань, вказані аспекти чітко врегульовані нормами відповідного законодавства.

Список використаних джерел

1. Конституційне право: словник термінів [Текст]. – К. : Либідь, 2005. – 568 с.
2. Сergyгiна, С. Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні [Текст] : монографія / С. Г. Сergyгiна ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Ксілон, 2001. – 280 с.
3. Любченко, П. М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування [Текст] : монографія / П. М. Любченко. – Х. : ООО «Модель всевітту», 2001. – С. 172.

4. Європейська хартія місцевого самоврядування, Страсбург, 15 жовтня 1985 року (Хартія ратифікована Законом № 452/97-ВР (452/97-ВР) від 15.07.97). Дата підписання: 6 листопада 1996 р. Офіційний переклад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
5. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України [Текст] / [О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін.] ; Швейц.-укр. проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія», 2012. – С. 155.
6. Конституція Республіки Польща від 2 квітня 1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/rosyjski/kon1.htm>.
7. Конституція Чеської Республіки від 16 грудня 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vaclavak.ru/about-cz/konstitucija-chehii.html>.
8. Основний Закон Угорщини від 25 квітня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://archive.is/20130417225826/worldconstitutions.ru/archives/>.
9. Марченко, М. Н. Теория государства и права [Текст] : учебник / М. Н. Марченко. – М. : Юрид. лит., 1996. – С. 204.
10. Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isip.sejm.gov.pl94>.
11. Закон Чеської Республіки № 128/2000 «Про обці (громади)» (Zákon č. 128/2000 Sb. o Obcích (obecní zřízení)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.zakony.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakony.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html).
12. Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. [Електронний ресурс] // Dz.U. – 1998. – № 91. – Poz. 578. – Режим доступу: <http://isip.sejm.gov.pl>.
13. Ustawa z 05.06.1998 r. O samorządzie województwa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.slaskie.pl/ustawy/ustawa_wojew.htm.
14. Закон Чеської Республіки № 129/2000 «Про краї» (Zákon č. 129/2000 Sb. o Krajích (krajské zřízení)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [zakony.cz/seznamy/129-2000-sb-zakon-o-krajich-\(krajske-zrizeni\).html](http://www.zakony.cz/seznamy/129-2000-sb-zakon-o-krajich-(krajske-zrizeni).html).
15. Закон Угорщини «Про місцеве самоврядування» від 28.12.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kormany.hu/download/b/1e/60000/%C3%B6tv.pdf>.

А. С. Чиркин

**Компетенция органов местного самоуправления
Польши, Чехии и Венгрии**

Статья посвящена важным и актуальным вопросам функционирования местного самоуправления в Польше, Чехии и Венгрии. В частности, в работе проанализирована компетенция органов местного самоуправления Польши, Чехии и Венгрии, определена нормативно-правовая база, регламентирующая полномочия местной власти, их функции. Особое внимание уделено исследованию классификации компетенции органов местного самоуправления указанных государств. Кроме того, определены положения о соответствии нормативно-правового закрепления полномочий органов местного самоуправления исследуемых стран стандартам Европейской хартии местного самоуправления.

Ключевые слова: Польша, Чехия, Венгрия, компетенция органов местного самоуправления, собственные и делегированные полномочия.

A. S. Chyrkin

**Competence of local government bodies
in Poland, Czech Republic and Hungary**

The article is devoted to important and topical issues of functioning of local government in Poland, Czech Republic and Hungary. In particular, the author analyzes the competence of local governments in Poland, the Czech Republic and Hungary, defines the legal framework which regulates the powers of local authorities, their functions and more. At the beginning, the author defines direct definition of competence, highlights what this concept means. Further, the author focuses on the fundamental document in terms of local government – European Charter of Local Self-Government, particularly examines the principles of legal regulation of competence, and how these principles are implemented in the legislation of Poland, the Czech Republic and Hungary.

Further in article the author analyses the same laws that govern the jurisdiction of local governments, above all, the constitutions of the states and special laws. The author sets out how the constitutions of Poland, the Czech Republic and Hungary reinforce the competence of local governments.

Special attention is paid to research of the local authorities of these States competence classification. The author identifies several reasons for classifying the competence of local governments. In particular, the author singles out the

competence of local community, local government representative bodies, executive bodies of local governments, local government associations. Another reason is the classification of powers depending on the nature, scope and content of the local authorities, where the author provides general and specific local governments. A separate basis for the classification became the local authorities competence implementation forms, where the author, supporting the position of S. G. Seregina, offers the following types of the public authorities functioning forms: the constituent, legislative, law enforcement, interpretive and supervisory.

Of course, analysis of varieties of jurisdiction would not be complete without a study of own and delegated competence of local government in Poland, Czech Republic and Hungary. The author defines own and delegated competencies and analyzes which local issues belong to their own powers and subjects of local government, and which belong to delegated powers.

The author pays special attention to the issue of the competence of local government in Hungary, because in this country there has been recently made quite a significant transformation in a whole local government legislation, and particularly in the area of redistribution of competence of local government towards public authorities.

In conclusion the author says that in general the responsibility of local governments in Poland, the Czech Republic and Hungary is to resolve all local issues determined by the law. Thus, this institution complies with the requirements of the Charter, except Hungary, where, as the author notes, is some discrepancy of local government power.

Keywords: *Poland, Czech Republic, Hungary, the competence of local governments, own and delegated powers.*